

ข่าวประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110 โทรศัพท์ 0-2649-5000
ภายใน 15666 โทรศัพท์/โทรสาร 02-259-6172

ข่าวจากหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับประจำวันที 4 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2559 หน้า 11 มูลค่าข่าว 515,952.-

ศูนย์สารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ ได้จัดระบบข่าวสื่อสิ่งพิมพ์ สนใจดูได้ที่ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

ASEAN Insight **ติดอาวุธทางปัญญา** ให้คนหน้าด่านอาเซียน

• ธนชัย แสงจันทร์
เจ้าหน้าที่สื่อสารสังคม สทว.

การก้าวสู่ประชาคมอาเซียน (AEC) ย่อมมีข้อดีและข้อเสีย แต่จังหวะของบริบททางสังคม ที่เพิ่งเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา มีนโยบายพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษระยะแรก ช่วงปี 2558-2559 โดยเลือกประตูการค้าหลักที่มีมูลค่าการค้าชายแดน และผ่านแดนสูงสุดของประเทศไทย 5 จังหวัด 6 พื้นที่ประกอบด้วย ด้านศุลกากรแม่สอด อ.แม่สอด อ.พบพระ และ อ.แม่ระมาด จ.ตาก ซึ่งติดกับประเทศเมียนมา ด้านศุลกากร อัญญาประเทศ และ อ.วัฒนานคร จ.สระแก้ว ติดกับประเทศกัมพูชา, ด้านศุลกากรบ้านหาดเล็ก อ.คลองใหญ่ จ.ตราด ติดกับประเทศกัมพูชา, ด้านศุลกากรมุกดาหาร อ.เมือง อ.หว้านใหญ่ และ อ.ดอนตาล ติดกับ สปป.ลาว และด้านศุลกากรสะเตง ต.บ้านดงบงขาว อ.สะเตง จ.สงขลา ที่ติดกับประเทศมาเลเซีย

ทำให้สถาบันของประชาชนตามแนวชายแดนเปลี่ยนจาก “พลเมืองชายขอบ” เป็นพลเมืองหน้าด่าน ภายหลังการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน และเขตเศรษฐกิจพิเศษโดยปริยายเพราะพื้นที่เหล่านี้ เปรียบเป็นตั้งประตูสู่การค้าชายแดนไทย และ 4 ประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งมีมูลค่าทางการค้ากว่า 1 ล้านล้านบาท จากการส่งออกสินค้าและอุตสาหกรรม

แน่นอนว่าการผลักดันนโยบายของรัฐในช่วงแรกจะต้องมีการจัดไปรษณีย์และสิทธิประโยชน์ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ประกอบการเข้ามาลงทุน เมื่อมีการลงทุนย่อมมีการจ้างงานเกิดขึ้น และพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นจุดชนวนปลายทางของแรงงานข้ามชาติที่จะหลั่งไหลเข้ามาแล้วพลเมืองหน้าด่านจะอยู่อย่างไร? นี่เป็นโจทย์ใหญ่ที่รัฐจะต้องวางมาตรการอย่างรัดกุม ขณะเดียวกันประชาชนจะรอรัฐฝ่ายเดียวก็ได้ เพราะความเสี่ยงอยู่ตรงหน้า

เริ่มจากการสร้างความเข้มแข็งให้กับคนในพื้นที่อย่างยั่งยืน ภายใต้กระบวนการวิจัยเนื่องจากงานวิจัยจะช่วยให้คนในพื้นที่รู้จักและเข้าใจกับปัญหาที่เกิดขึ้น ก่อนจะค้นหาเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาด้วยเหตุ

และผล ซึ่งกระบวนการดังกล่าวได้เกิดขึ้นแล้วและมีตัวอย่างให้เห็น ซึ่งจะดีไม่น้อยหากจะมีการเคลื่อนต่อในวงกว้าง โดยยกานำเครื่องมือ “วิจัยเพื่อท้องถิ่น” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มาศึกษาสถานการณ์ในพื้นที่ซึ่งไม่มีทิศทางวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาขนาดใหญ่ในพื้นที่เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับคนท้องถิ่นในการตั้งรับการเปลี่ยนแปลงที่จะมาพร้อมกับการประกาศเขตเศรษฐกิจพิเศษตั้งที่มีอยู่ในปัจจุบัน

งานวิจัยฝ่ายท้องถิ่น ถือเป็น “งานวิจัยชาวบ้าน” ที่ติดอาวุธทางปัญญาให้กับประชาชนสร้างภูมิคุ้มกันให้กับพลเมืองหน้าด่าน อย่างที่ ศ.ศรีทศศักดิ์ วิไลโกดม นักโบราณคดี นักมานุษยวิทยา และเมธีวิจัยของ สทว. ให้ความเห็นในเรื่องนี้ว่า “เขตเศรษฐกิจฐานของนิคมและการเมือง” งานวิจัยชุดนี้จึงจำเป็นต้องทำให้คนในกระตุนคนไม่ให้รู้จักตนเอง โจทย์ใหญ่คือเราจะรักษาพื้นที่ที่เราอยู่อาศัยได้อย่างไร ในระบบนิเวศและวัฒนธรรม ในหมู่บ้าน ชุมชน สังคมที่อยู่ร่วมกันเป็นเวลานาน ความสัมพันธ์ของคนกับคน ความสัมพันธ์ของคนกับธรรมชาติต้องทำให้ใจว่า อยู่อย่างไร และความสัมพันธ์ของคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติมีความสัมพันธ์กันอย่างไร สามมิตินี้เป็นส่วนสำคัญยิ่ง

เราต้องสร้างเขตวัฒนธรรมพิเศษขึ้นมาเพื่อต่อร่องกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ความเชื่อต่างๆ เหล่านี้จะทำให้คนรักษาพื้นฐานของความเป็นชุมชนไว้อยู่ งานวิจัยนี้จึงเป็นการจัดการพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษที่จะต่อร่องกับเขตเศรษฐกิจพิเศษและจะต้องทำด้วย “คนใน” เท่านั้น ต้องสร้างความรู้สึกมาต่อร่อง **เราต้องสร้างเขตวัฒนธรรมพิเศษขึ้นมาเพื่อต่อร่องกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ** และถ้าจะให้ดีเราต้องสร้างเครือข่ายของคนกระเหรียงเพื่อสร้างพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนา

ในส่วนของนักวิจัย ดร.เพ็ญศักดิ์ มกรภิรมย์ ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี มหวิทยาลัยมหิดล กล่าวว่า “เราอาจจะไม่ได้เริ่มที่การพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ แต่เราอาจจะเอาเรื่องวัฒนธรรมนำ และ

ตามด้วยเรื่องเศรษฐกิจและความมั่นคง
ซึ่งที่สุดเราต้องทำให้ทั้งสามมิติสมดุลไป
พร้อมๆ กัน และเราสามารถตั้งรับกับการ
พัฒนาและการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้
งานวิจัยนี้จึงจำเป็นต้องทำเรื่องแรกคือการ
สร้างสำนึกชุมชน”

โดยชุดโครงการวิจัยนี้ มุ่งเน้นการ
สร้าง “พลัง” และ “ความเข้มแข็ง” ให้กับ
คนท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนบนฐานนิเวศ
วัฒนธรรมในสถานการณ์การพัฒนาเขต
เศรษฐกิจพิเศษของชายแดน อำเภอแม่สอด
จังหวัดตาก โดยทุกชุดโครงการวิจัย มุ่งให้
กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ค้นหาความ
เป็นตัวตนของคนในพื้นที่ โดยเฉพาะ
คนปกากะญอ ต่อการสร้างกระบวนการ
เรียนรู้ในการจัดการชุมชนในมิติต่างๆ เพื่อ
ที่ชาวบ้านจะสามารถตั้งรับและปรับตัวกับ
สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่ถูกระงับ
จากคนภายนอกได้ โดยการทำงานร่วม
กันระหว่างเครือข่าย 5 อำเภอ จังหวัดตาก
และคณาจารย์จาก วิทยาลัยโพธิวิชชาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

**ความรู้ที่มีในชุมชน วิเคราะห์
ผลกระทบที่มีต่อการดำรงชีวิต รวมถึง
การรื้อฟื้นแบบแผนการดำรงชีวิตแบบ
ดั้งเดิมอย่างเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง
แบบทุนนิยม โดยมุ่งให้มีชุมชนมีการ
จัดการชุมชนบนฐานของการพึ่งตนเอง
อย่างยั่งยืน ซึ่งเกิดขึ้นผ่านกระบวนการ
วิจัย**

ดังนั้นผู้เขียนจึงยกตัวอย่างมานำเสนอ
เพื่อจุดประกายให้กับพื้นที่อื่นที่กำลังค้นหา
ว่าเราจะตั้งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างไร

อย่างที่ข้อมูลของธนาคารเพื่อการ
พัฒนาเอเชีย หรือ ADB คาดไว้ว่าภายใน
ปี 2558 ภูมิภาคอาเซียนจะมีเขตเศรษฐกิจ
พิเศษรวมทั้งสิ้น 60 แห่ง โดยเขตเศรษฐกิจ
พิเศษประมาณ 54 แห่ง จะตั้งอยู่ในประเทศ
สปป.ลาว และกัมพูชา

ดังนั้นจะเป็นเรื่องดีไม่น้อย ถ้าการสร้าง
ความรู้ การสร้างภูมิคุ้มกันด้วยกระบวนการ
วิจัย จะเกิดขึ้นกับพื้นที่อื่นๆ เพราะอย่างไร
การพัฒนาต้องก้าวต่อไปข้างหน้า...